

HÍREK A

MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMBÓL

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM TÁJÉKOZTATÓ ÉS MÚSORFÜZETE

IV. évfolyam

4. szám

1983

A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSAI

**EKÉK A XVIII–XIX. SZÁZADBAN
AZ ERŐGÉP TÖRTÉNETE
VADÁSZAT ÉS VADGAZDÁLKODÁS
A HÁZIÁLLATOK KIALAKULÁSA
A HONFOGLALÓ MAGYAROK
ÉS A KORA ÁRPÁD-KOR HÁZIÁLLATAI
A SERTÉSTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A SZARVASMARHA-TENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A JUHTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A LÓTENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE
A MAGYAR BAROMFITENYÉSZTÉS TÖRTÉNETE**

**A múzeumi kiállítások nyitva: hétfő kivételével naponta 10–17 óráig,
vasárnap 10–18 óráig.**

Felhívjuk kedves látogatóink figyelmét, hogy belső felújítási munkák miatt a fenti kiállítások látogathatók. (Esetleges változásokat a napilapokban közöljük.)

Tanulók és sorkatonák számára állandóan, szombati napokon a felnőttek részére is díjtalan a látogatás.

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre és TIT Nyugdíjas Agrárszakemberek Klubja tagsági igazolvánnyal rendelkezők ugyancsak díjtalanul látogathatják a Múzeumot.

**MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM
1367 Városliget, Vajdahunyadvár Telefon: 420–573, 428–573**

A TUDOMÁNYOS KUTATÁS HÍREI

Telepítés a tata-gesztesi uradalmakban a XVIII. sz. közepén

A magyar mezőgazdaság késő feudális kori történetében meghatározó szerepe volt a nagybirtoknak. Adattárunk gyűjteményében is számos értékes dokumentum található az egyes dominiumok fennmaradt írásos anyagából. Így például őrizzük a tata-gesztesi uradalmak 1747–1748. évi számadáskönyvét is. A tatái uradalmat gróf Eszterházy József (1682–1748) országbíró 1727-ben vásárolta, a gesztesi uradalom egyes részei pedig 1720-ban, a testvérével való birtokmegosztás során kerültek tulajdonába.

Az említett uradalmak területének döntő hányada Komárom és Fejér megyében volt. E területek jelentős károsodást szenvedtek a török hódítás, majd a felszabadító háborúk során, a lakosság nagy része elpusztult vagy más vidékre menekült a hadiesemények következtében.

Több kísérlet után a legjelentősebb, szervezett újratelepítés Eszterházy József 1733. február 4-én kibocsátott telepítő pátense nyomán indult meg. Felhívására főként német és szlovák telepesek érkeztek birtokaira.

A német települések közül héttel az uradalom örökös szerződést kötött. A szerződés pontjai közül a jelentősebbek közé a négy év adómentesség, az úrbéri szolgáltatások alóli hat év felmentés és a szabad költözés tartozott. A mentelmi évek alatt a települők kötelesek voltak házat építeni. E hét örökszerződéses községgel ellentétben a magyar lakosok mellé települők szolgáltatásai megegyeztek a régebbi lakosokéival, de tőlük eltérően ők is szabadon költözhettek.

A tata-gesztesi uradalmak iratanyagából a telepített falvak vonatkozásában a közelmúltban két olyan adat is előkerült, amelyek korántsem csupán lokális jelentőségűek. E területről származik ugyanis az első magyarországi adat a széntermelésre és a burgonya magyarországi előfordulására.

A vértessomlói szénbányászattal foglalkozó irodalom az itteni szénlelőhely felfedezését általában az 1780. évhez köti. Az Országos Levéltárban őrzött Eszterházy-anyagban kutatásaink során azonban sikerült megállapítanunk, hogy az uradalom 1745 októberében már foglalkozott a vértessomlói szénnel. Balogh Ferenc régens számol be erről Eszterházy Józsefhez írt egyik levelében. A szénkibúvást a Somlóra települt német jobbágyok fedezték fel, akik korábbi hazájukban már ismerték a szenet, annak mibenlétét és felhasználási lehetőségeit. A korabeli Magyarországon azonban az új fűtőanyag olyannyira ismeretlen volt, hogy Balogh beszámolójához egy szénről szóló lexikoncikket mellékel a gróf részére.

A szénnek az uradalom szempontjából az lett volna a jelentősége, hogy megfelelő mennyiség nyerése esetén felhagyhattak volna a faszénégetéssel. A gyors és látványos sikerek azonban a szakszerűtlen kezelés következtében elmaradtak, s az uradalom pénzügyi nehézségei és a szállítási-értékesítési nehézségek is hozzájárultak ahhoz, hogy e korai művelési kísérlet után a szénbányászat ügye egy időre háttérbe szorult.

Ami a burgonyának — a gabonafélék mellett ma már kétségkívül legfontosabb tápláléknövényünknek — hazánkba való kerülését illeti, meghonosítása a XVIII. század második felében, a szervezeten telepített állami birtokoknál, központi intézkedések nyomán kezdődött. A spontán paraszti közvetítésre utaló adat csak a közelmúltban került elő az Eszterházy-uradalmak iratanyagából. A határvitát megörökítő beszámoló Csákvár mezőváros és az újonnan betelepített Kozma falu földhasználat körüli ellenétei leírása közben megemlíti, hogy a csákvári lakosok a kozmaiak kertjeire törvén, ott a „Grundbeer” nevű veteményt tönkretették. Az ellentétek oka az újonnan érkezett német jobbágyok és a csákváriak közt az volt, hogy a mezőváros lakosai a telepítésig több más, a török korban elpusztult falu határával egyetemben Kozma határát is használták.

A növény korai elnevezésénél a német „Grundbirne” tükörfordítása a „földi körte” és ugyancsak így keletkezett a burgonyát jelölő „földi alma” megnevezés is, az „Erdapfel” fordításaként.

Ez a korai adat persze nem azt mutatja, mintha a burgonya általánosan elterjedt lett volna még a tata-gesztesi dominiumok telepített német falvaiban sem. A növény szélesebb körű elterjedéséhez — többi között — a XVIII. század végének inséges esztendei járultak hozzá, s szántóföldi termelésbe csak a XIX. század első felében került.

Fülöp Éva

* * *

A „visszatenyésztett őstulok”

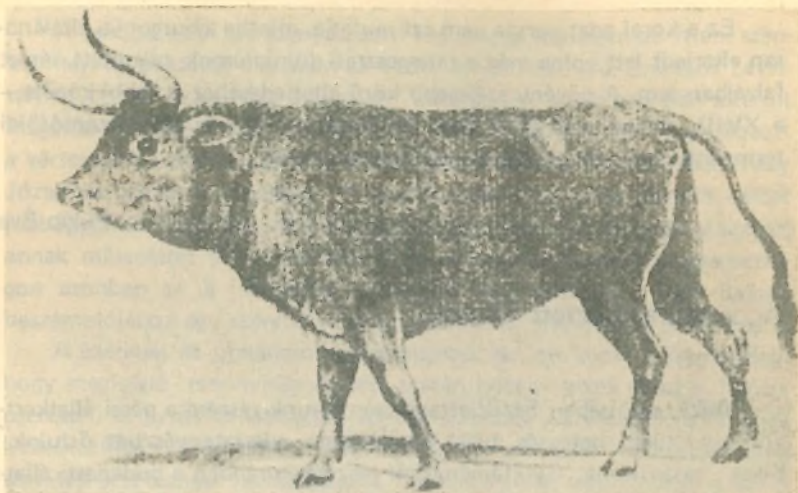
1983. májusában háziállattani csonttárunk részére a pécsi állatkerttől egy izületi betegség miatt kiselejtezett „visszatenyésztett őstulok” bikát vásároltunk. Gyűjteményünk részére korábban a budapesti állatkerttől is kaptunk hasonló állatot. Mindkettő származási helye a bécsi állatkert volt.

Mit is takar a kifejezés, hogy „visszatenyésztett őstulok”?

A szarvasmarha őse az őstulok (*Bos primigenius*) a középkorban kipusztult. (Koponyája a „Háziállatok kialakulása” c. kiállításunkban látható.) Testalkatát az ásatásokon előkerült csontokból, küllemét a korabeli leírásokból és ábrázolásokból rekonstruálhatjuk. Az osztrák kutatók ezzel nem elégedtek meg és elhatározták, hogy *primigenius* típusú mai szarvasmarha fajták céltudatos kiválasztásával és felhasználásával vissza-kereszteznek az őstulkot. Az érdekes kísérlet eleve kudarcra volt ítélve, hiszen az ember új állatfajt nem tud létrehozni, így a már kihalt fajokat sem tudja „visszaalakítani”.

A hozzánk került két „őstulok” sem más, mint primitívebb típusú, az őstulokhoz színében hasonlító szarvasmarha, amely a test- és szarvméreteiben, szarvállásában egyáltalán nem hasonlít hajdani vadon élt őséhez.

Mégis mint az állattenyésztési kutatások egyik érdekes eredménye és archeozoológiai összehasonlító anyag, jelentős helyet tölt be a közel ötvenezer csontot felölelő gyűjteménytárunkban.

Az őstulok középkori ábrázolása

*A „visszatenyésztett őstulok” bika
a pécsi állatkertben*

Takács István

* * *

Változásvizsgálatokról szóló konferencia Köveskálon 1983. szeptember 24–25.

A Balaton-felvidék jellegzetes táji egységének, a Kál-völgynek történetét, néprajzát — mint arról korábban hírt adtunk — három éve lelkes kutatókból álló csoport vizsgálja. Az eddigi eredmények ismertetésére konferencia keretében találtak megfelelő alkalmat. Ezen részt vettek az érintett néprajzosok, a jog-, agrár-, és művelődéstörténészek, de sokan a helybéli lakosok közül is.

A résztvevők érkezésükkor „Néprajzi gyűjtőúton a Káli-medence falvaiban” c. formás kis kötetet kapták a kezükbe. Az előadóteremben pedig fotókiállítás várta a hallgatóságot, e felvételeket a gyűjtőmunkában résztvevők készítették.

A konferenciát Töröcsik Zoltán, a Veszprém megyei Múzeumok igazgatója üdvözölte. Az elnöki tisztet betöltő Barabás Jenő, tanszékvezető egyetemi tanár megemlékezett a közelmúltban elhunyt néprajzosokról: Bárdosi Jánosról és Együd Árpádról. Majd távollétében köszöntötték a tájegység nagy ismerőjét, a 80 éves Vajkai Aurélt, aki magas kormánykitüntetést kapott a napokban.

Az előadások középpontjában a változások regisztrálása állt. Az első nap Hudy József: A közbiztonság változása a Káli-medencében a XVIII–XIX. században; Lukács László: A lakóház morfológiai változása; Knézy Judit: Száz év táplálkozási hagyományainak változása; Selmeczi-Kovács Attila: Agrotechnikai változások a XX. század elején; Csoma Zsigmond: A filoxera hatása a Káli-medencében; Tamás Márta: A növénytermeléssel kapcsolatos hiedelmek és szokások változása címmel hangzottak el előadások.

A történészek közül Veress D. Csaba a vidék középkori történetéről, Horváth József a Padányi-féle egyházlátogatás tanulságairól beszélt.

Az első nap estjén megkoszorúzták a köveskáli temetőben a híres néprajzkutató, Sebestyén Gyula sírját.

A második nap programjában a következő előadásokra került sor: Molnár Ágnes: A külső kapcsolatrendszer változása; Laczkovits Emőke: A családszerkezet és a családi élet változása különöstekintettel a Győrffy-családra; Gergely Katalin: Köveskál házassági kapcsolatainak változása; Madar Ilona: Vallási szokások és erkölcsök változása; Gelencsér József: Az öröklődési szokások változása.

Az előadásokat aktív vita követte. Sok részletre kérdeztek rá a hozzászólók az előadások témájából. Többeket érdekelt, hogy miként történnik a gyűjtőmunka összehangolása, a levéltári és az emlékezésanyag egyeztetése. Szó volt arról is, hogy a Kál-völgye kisebb néprajzi táji csoportot jelent-e, vagy önálló tájegységet, mely néprajzi szempontból egy nagyobb egységbe tartozik.

Az előadások kibővített változata önálló kötetben is megjelenik.

Knézy Judit

* * *

Tájékoztató a Magyar Mezőgazdasági Múzeum Könyvtárának külföldi folyóiratairól

VI.

RAD VOJVODANSZKIH MUZEJA (Travaux des Musées de Voivodina) Novi Sad (Újvidék)

Az utolsó átnézett évfolyam: 27: 1981.

Ez a Jugoszláviában megjelenő folyóirat a Vajdaság különböző múzeumaiban írt tanulmányokat foglalja magába. Általában évenként jelenik meg mintegy 200 lap terjedelemben, de az olykor összevont évfolyamok ennél jóval terjedelmesebbek is lehetnek. Témakörei: archeológia, néprajz, művészettörténet. A dolgozatokat számos ábra, fénykép és táblázat egészíti ki. A részletes bibliográfia és a tanulmányok ugyancsak részletes angol vagy német nyelvű összefoglalója a szerb nyelvű folyóiratot a közös történelmi múlt és a földrajzi közelség miatt is a számontartandó folyóiratok közé sorolja. Ezt hangsúlyozni kell annak ellenére, hogy nem minden évfolyamban találunk a Múzeum kutatási körébe tartozó tanulmányokat. A cikkek terjedelme esetenként a 120 lapot is elérheti. Igen sok kiadványt ismertetnek, köztük gyakran magyarokat is.

A cikkek tartalmából:

A Száva melletti Gomolova helység körül évek óta folyó ásatások gazdag archeobotanikai és archeozoológiai leleteket hoztak napvilágra a La Tene, Hallstatt, Vinca stb. kultúrákból:

- Megszenesedett gabonafélék, gyümölcsök (igen sok ábra, 1 táblázat). 23–24. 1974–1978. 3–18.p.
- Angol szerző „Gomolova földművesei a La Tene és Vinca korszakból” című cikkének a faunával foglalkozó része egyebek között a farkas, a róka, a vaddisznó és a háziasított állatok leleteiről is szól (ábrák, térképek, táblázatok, fényképek). 25: 1979. 60–103.p.
- A Vajdaság területén folytatott népi halászat eszközei, szerszámai 93 fényképpel (közepes minőségű) és számos rajzzal szerepelnek e cikkben. 27: 1981. 1–126.p.
- Céltáblák mint kiállítási tárgyak a Vajdasági és a Pancsovai Múzeumokban. Összesen 203 ilyen 50x50 cm nagyságú táblájuk van a XIX–XX. századból. Többnyire díjként adták, mesterlövészeknek, lőtáblaként nem használták. Osztrák hatásra terjedtek el, gyökereik a XV. századig nyúlnak vissza. Ezek a képek a mindennapi életet ábrázolják, a 7 közölt fényképből 3 a mezőgazdasági vonatkozású (Vadlibák, szőlős dézsát vivő lány, lovagló férfi). 26: 1980. 191–196.p.

ETHNOLOGIA SCANDINAVICA A Journal for Nordic Ethnology Közreadó: Royal Gustav Adolf Academy. (Lund Svédország)

Utolsó átnézett évfolyam: 1982.

A négy skandináv állam évenként megjelenő közös, angol nyelvű, mintegy 200 lap terjedelmű folyóirata. Ebből átlagosan 13 lap esik a tudományos cikkekre, amelyek száma változó. A folyóirat többi része megoszlik a nagyszámú recenzió, szakmai tekintélyek biográfiai adatai (évfordulók, jubileumok, esetleg nekrológok stb.), helyi és nemzetközi konferenciákról szóló információk között. Sok fénykép, ábra egészíti ki a reprezentatív tartalmú és külsejű folyóiratot.

A cikkek tartalmából:

- A középkor óta a marhakereskedelemben használatos, néha cizellált rézdrótból készült, kis gömbökkel osztott mérőlánc ismertetése. Rozsdásodás ellen állandóan zsebben hordták, bizonyos státusszimbólumot is jelentett. Mint hossz mértéknek átszámítási kulcsa volt a súlyra, illetve az árra. Kb. századunk közepéig használták. Készítési fázisairól, használatáról és egyes példányokról fényképet is közöl a cikk. 1981. 113–130.p.
- Az észak-európai orsóhal-halászat történetéről, módjáról, eszközeiről hoz 12 fényképpel, ábrával és egy grafikonnal szemléltetett, időben napjainkig terjedő cikket. 1982. 94–108.p.
- A magyar kalácsa norvég megfelelőjének, a dignadnak ismertetése. Tetőfedésnél, tűzifa és egyéb fuvarnál, szénaboglya rakásánál, gyapjúkártolásnál stb. került sor rá. Az iparosodást megelőző korban, elsősorban mezőgazdasági vidéken volt szokás ez a fizetség nélküli segítség, melynél a megsegítettnek csak az étellemezésről kellett gondoskodnia. Az északi országrészek főleg halászattal foglalkozó népessége a kereskedelemhez és pénzgazdálkodáshoz közelebb állva, nem élt ezzel a munkamegosztással. 1980. 102–112.p.

Földyné dr. Virány Judit

* * *

Dr. Szabó Lóránd főigazgató augusztus 2-án Egerben a Műemlékvédelmi Nyári Egyetemen az agrártörténeti műemlékek védelméről előadást tartott.

* * *

Dr. Fűr Lajos október 25-én és november 8-án Dabason előadásokat tartott a magyar történettudomány helyzetéről, elért eredményeiről és feladatairól.

* * *

Dr. Matolcsi János év elején elhunyt munkatársunk születésének 60. évfordulója alkalmából november 21-én megemlékezést tartottunk. Az ülésen dr. Szabó Lóránd, dr. Pál Istvánné és dr. Bökönyi Sándor tartott előadást dr. Matolcsi János életútjáról, muzeológiai tevékenységéről, illetve archeozoológiai munkásságáról. Ezt követően Múzeumunk vezetősége megkoszorúzta Matolcsi János sírját.

*Az emlékülésen dr. Pál Istvánné
főigazgatóhelyettes beszél*

* * *

KIÁLLÍTÁSOK, ESEMÉNYEK GYŰJTEMÉNYTÁRI HÍREK

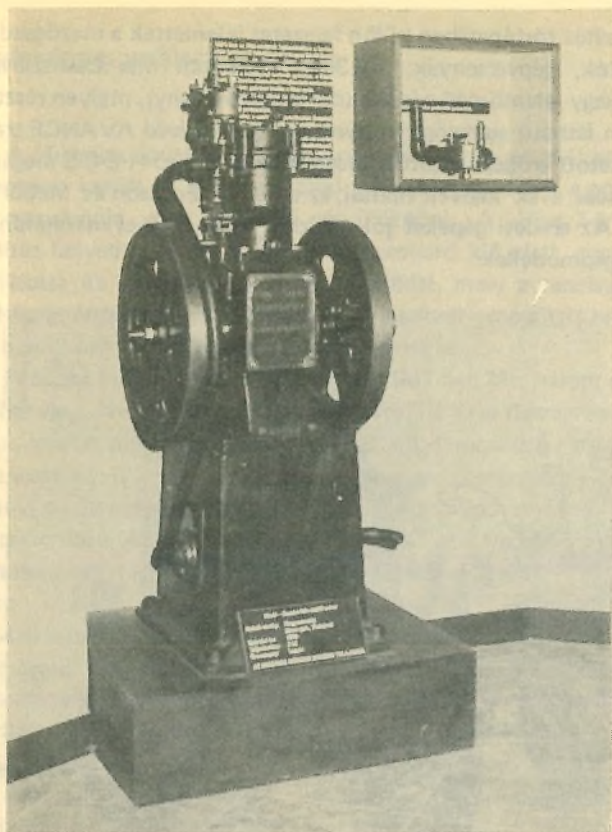
Értékes műszaki emlékek az „Erőgép története” című kiállításon

A mezőgazdasági erőgépek történetét bemutató állandó kiállítást a Mezőgazdasági Múzeum épületében folyó rekonstrukciós munkák miatt az elmúlt év végén lebontották.

Néhány hónapos szünet után, átdolgozott rendezőkönyv alapján kibővített anyaggal, új installációval az időszaki kiállítási teremben megnyílt a kiállítás, ahol ismét láthatók a magyar mezőgazdaságban használt erőgépek ősei.

A XIX. század közepétől nagy számban kerültek hazánkba — első sorban angliai eredetű — mezőgazdasági gépek és eszközök. A kiállításon látható az 1852-ben gyártott és ugyanebben az évben Magyarországra elsőként behozott cséplésre használt, Lincolnban készült Clayton-Shuttleworth vontatható gőzgép, amelyet a legjelentősebb agrárműszaki emlékeknek tekinthetünk. (Magyarországra kerülésében nagy szerepe volt az emigráns Kossuthnak.)

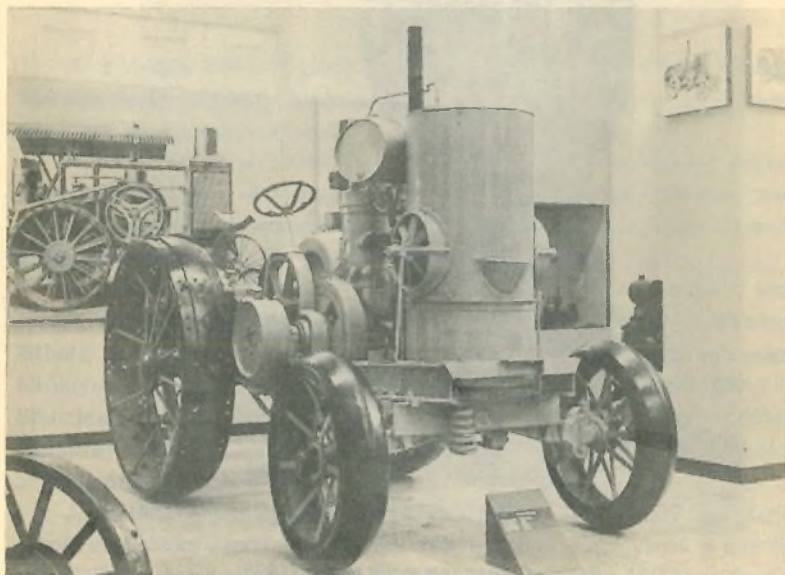
A belsőégésű motorok fejlesztéséből a karburátor 1891. évi Bánki Donát és Csonka János által történő feltalálásával a magyarok is jelentősen kivették részüket. A Bánki—Csonka féle motorokat 1893-ban kezdte gyártani a Ganz-gyár, a kiállításon egy 1898-ban készült példány látható.

Bánki—Csonka féle stabil motor (1898)

Működőképesen látható az 1900-as évek elején Budapesten készített egyhengeres Peschat—Roth féle motor metszet. (Mindkét gépet az Országos Műszaki Múzeum bocsátotta rendelkezésünkre.)

A gépesítés történetében külön fejezetet jelentettek a mezőgazdasági gépbemutatók, gépversenyek. 1913-ban Galántán (ma Csehszlovákia) rendeztek nagy jelentőségű nemzetközi erőgépversenyt, melyen részt vett a kiállításon látható egyhengeres nyersolaj üzemű svéd AVANCE traktor is. A bemutatott erőgépek között megtalálható az első H-S-C-S magánjáró és a harmincas évek kedvelt típusai, az amerikai Fordson és McCormick traktorok. Az eredeti gépeket jól egészítik ki az 1:10-es méretarányban készült erőgépmodellek.

AVANCE traktor (1913)

Réz Gyula

* * *

Uj ideiglenes vadászati kiállítás

A Múzeum épületfelújítási munkáinak során a vadászati kiállítás is lebontásra került. A látogatók által igen keresett témát a gótikus épület rekonstrukciója alatt sem kell nélkülöznünk. A július 7-én bezárt régi kiállítás helyett a Múzeum szakgárdája rekord idő alatt, augusztus 20-ra felállította az ideiglenes vadászati kiállítást, mely a renaissance-barokk épületszárny emeleti, ún. „gödöllői homlokzat” mögötti nagytermében és a csatlakozó kis körteremben helyezkedik el.

A bejáratnál a megszokott kép, az 1907-ben lőtt három mázsás medve fogadja a látogatót. Szemben az egymillió éves ősszarvasagancs mészkőben kővült metszete és egy, a Körös folyó medrében talált 8000 éves, ugyancsak kővült gímszarvasagancs jelzi a vad történelem előtti jelenlétét hazánk területén. A nagyterem baloldalán haladva ajánljuk a kiállítás megtekintését. Az alsó falon a nálunk található, vadászható vadfajok elhelyezkedését tanulmányozhatjuk az ország térképén. Alatta üvegvitrinekben a fácán eredeti fajtái láthatók. Erre a falra került a legeredményesebb vadfajtánk, a dámszarvas trófea bemutatója (1923 óta mienk a világrekord). A terem baloldali ablakközeiben a legrégebbi, a legkiemelkedőbb magyar szarvasagancsot találjuk állványokon, az 1911-ben lőtt gertyánligeti — az 1937-es vadászati világkiállításon nagydíjat kapott — trófea társaságában. Középen a vizivad, az apróvad és a szarvasfélék családja (őz, dám, gímszarvas) élőképi megjelenítése hozza emberközelbe ezeket a nehezen megközelíthető állatokat. A természetű környezet látványa a terem végén fejeződik be. Itt, két az eddigi kiállításunkban csak vázlatosan bemutatott vadfaj: a vaddisznó és muflon (vadjuh) kapott helyet.

A végfal közepén üvegvitrinben, a 18 éven át veretlen magyar rekord-trófeát, a világ legnagyobb őzagancsát találjuk több, mint másfélszáz tanulmányi szempontból rendezett őztrófea társaságában.

A jobboldalon visszatérve, az ablakközökben ismét a legjobb magyar szarvasagancsokban gyönyörködhetünk. Ezek túlnyomó részt világrekordok voltak az elmúlt tizenöt év folyamán. A középső állványon kivételes gyűjtemény hívja fel a figyelmet: ugyanazon szarvas hat egymást követő évben viselt és vetett agancsa tanúsítja a fejlődés, illetve visszafejlődés biológiai folyamatát.

A világrekorder tróféák

Az északi zárófalon a különleges agancsok gyűjteményét találjuk, számozott mutató segíti a vadállomány selejtezési típusainak felismerését, tanulmányozását; elsősorban a szakembereknek ajánljuk.

A medve mellett nyílik a fegyverterem, vitrinjeiben a számszeríjtól az automata puskáig rövid, teljességre nem törekvő bemutatót adunk a vadászfegyverekről, a tárolókban a korban illeszkedő eszközökről (tőrök, kések, lőportartók, tölténykészítők, felszerelési tárgyak).

A kör alakú terem és a kiállítás záróakkordjaként a jelenleg érvényes magyar világrekord trófeák reprezentálják a magyar vadgazdálkodást.

A kiállítás nem tartalmazza a régi kiállításban ismert, de időközben védetté nyilvánított nem vadászható fajokat; ilyen például a tűzok, a fogoly, a ragadozó madarak és a kisemlősök egész sora (vidra, borz, nyest, nyuszt). Ezek a közeljövőben megrendezésre kerülő önálló természetvédelmi kiállítás keretében kerülnek majd a látogatók szeme elé.

Kotlár Károly

* * *

Lovasfestmény kiállítás a Magyar Mezőgazdasági Múzeumban

A Magyar Lóverseny Vállalat és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum az ügetőversenyzés jubileuma alkalmából lovasfestmény kiállítást rendezett Viski János, Benyovszky István, Garay Ákos és Juszko Béla festőművészek alkotásaiból. A kiállítást dr. Madas András, a MÉM nyugállományban levő miniszterhelyettese nyitotta meg 1983. szeptember 9-én a sajnálatos módon megbetegedett Nemeskürty István író helyett. Az ő gondolatait tolmácsolta, amikor méltatta, hogy a ló művészi ábrázolásában mi magyarok sokáig úttörő szerepet játszottunk. Ez a jeles hagyomány, amelynek oldalakon át sorolhatnánk emlékeit, a századforduló táján megszakadt. Az állatok ábrázolása, különösen pedig a lóé, fokozatosan kirekesztődött a magyar képzőművészek cselekvésköréből, valahová a díszítő művészet környékére, még inkább pedig az illusztrációk és az ismeretterjesztő szakmunkák tájékára. Pedig a lovakkal művelő igazságok és drámai helyzetek közelíthetők meg, s erre a Szépművészeti Múzeum két Delacroix-festménye éppúgy bizonyosság, mint Leonardo loábrázolásai. Ezért is kell, hogy különös tisztelet övezze annak a négy magyar festőnek műveit, akik konok kitartással, az elhivatottság érzésével ábrázolták a lovat.

A legidősebb művész, Garay Ákos (1866–1952). Festményein mesék, történetek, kis drámák, anekdoták elevenednek meg, rajzai regényeket vagy elbeszéléseket illusztráltak a század első két évtizedében. Történeteinek hősei többnyire katonák, huszárok. Sok minden megtudható a régi katonaéletéről ezekből a Garay-képekből. Méltán sorolható kiemelkedő alkotásai közé „A magyar nyergelés” c. sorozata, amely valósággal tu-

dományos értékű. Mindamellet a magasabb művészet célkitűzései is érvényesülnek képein; elég ha a vonat, a hintó és a cigányszekér hármasságát ábrázoló festményét vagy a sörgyári lovak monumentális plakátját említjük.

Juszkó Béla (1877–1959) az első világháborúban hadifestőként is működött. Témái mégsem huszártémák. Az alföldi tájak parasztéletének lovakhoz fűződő mozzanatait mutatja be; szénásszekér, debreceni ötös-fogat, juháskordély, tüzerhatos. Lótenyésztési szakérdeklődés, néprajztudományi pontosság és a ló mozgásának részletekbe menően alapos tanulmányozása jellemző képeire.

Az 1891-ben született Viski János még ma is aktívan dolgozik. Lóábrázolásai változatosak, emberközeliek. Juszkó Béla műveihez hasonlítva, alkotásai líraiabbnak, oldottabbnak tűnnek. Színei mintha valami állandóan lebegő alföldi por finom fátylán át jelennének meg.

A negyedik és korban legifjabb festő, Benyovszky István (1898–1969) a leginkább szakszerű, az anatómiailag leginkább pontosságra törekvő „lótenyésztési festő”, – ahogyan magát öniróniával nevezgette. Ő illusztrálta Győrffy Istvánnak, a szilaj pásztorokról szóló klasszikus könyvét, mint ahogyan a híres bécsi spanyol lovasiskola lipicai lovait is. Feldolgozta a magyar lovaskatona történetét. Nála a ló, amikor nem szaktudományi ábrázolás tárgya, pásztorok barátja, bugaci, hortobágyi csikósok nélkülözhetetlen kísérője egy életen át.

Ha egyszer kihalnak a lovak – és ki tudja, nem járunk-e közelebb hozzá, mint gondolhatnánk – a négy jeles magyar festő képeiről mindig rekonstruálható lesz a magyarországi ló, a ló mint életjelenség és mint drámai hős – zárta gondolatait Nemeskürty István. (Ld. a hátsó borítót is.)

Székelyhidú Iván

* * *

Archeozoológiai gyűjtőutak 1983-ban

Magyarország területén évről-évre számos régész vallatja, kutatja a letűnt korok földbe került emlékeit.

A feltáró munkáknál felszínre került állatcsontokból sok kerül a Mezőgazdasági Múzeumba s itt is nyeri el végleges helyét. 1983. nyarán egy kun telep és egy római erőd feltárásánál gyűjtöttünk állatcsontokat.

A kun telep feltárásával Lászlófalván dr. Pálóczi-Horváth András (Magyar Nemzeti Múzeum) foglalkozik. Az ásatások 1969-től folynak s még évekig eltart a teljes feltárás. Az idén egy héten át mi is részt vettünk a munkában, ahol apróbb állatcsontok, leginkább halcsontok gyűjtésére volt lehetőség. A feltárt rétegből nagyszámú halcsontot s kevés növényi magot sikerült gyűjteni. Ezek teljes feldolgozására csak az ásatások befejezése után kerülhet sor.

Keszthely közelében a fenékpusztai római erőd feltárását magyar és szovjet régészek végzik. Az ásatás vezetője dr. Erdélyi István (MTA Régészeti Intézet). Az ásatások 1976-ban kezdődtek, amelyeknél a Magyar Mezőgazdasági Múzeum munkatársai is jelen voltak. Az erőd feltárásánál felszínre került állatcsontokról már több előzetes beszámoló készült, de a csontleletek végleges feldolgozására később kerül sor.

1983-ban két hetet töltöttünk Fenékpusztán. Ez idő alatt a feltárt állatcsontok fajtameghatározása, leírása, mérése és kiselejtezése volt a feladatunk.

Ebben az évben Fenékpusztán 2.586 db zoológiai lelet került felszínre, majd a Mezőgazdasági Múzeum szakgyűjteményébe. A csontok a neolitikumból, a római és a középkorból származnak.

T.I.

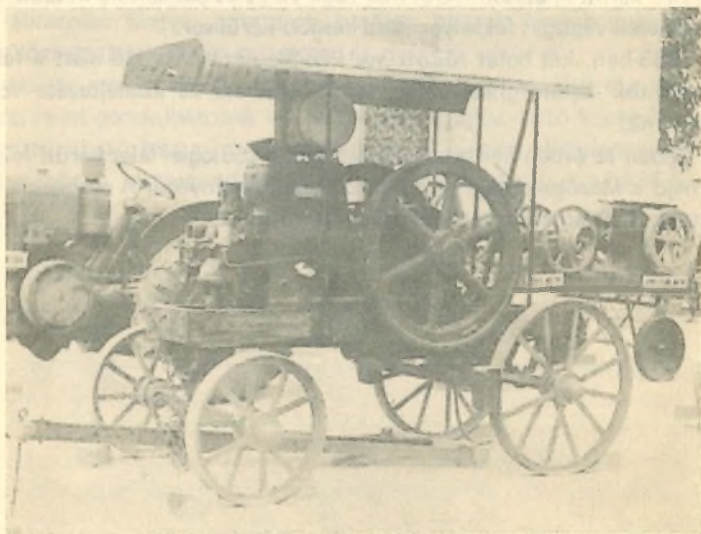
* * *

Agrárműszaki Emlékgyűjtők III. Találkozója

A gödöllői MÉM Műszaki Intézet és a Kiskunhalasi Állami Gazdaság után az idén október 28-án Zircen a helyi Szakmunkásképző Intézet a Múzeum Baráti Körének közreműködésével és a Magyar Mezőgazdasági Múzeummal közösen rendezte meg az agrárműszaki emlékgűjtők értekezletét. A MÉM Szakoktatási és Kutatási Főosztály részéről jelen volt Szabó Gyula főosztályvezető helyettes és Bosznai László osztályvezető.

Dr. Szabó Lóránd, a Múzeum főigazgatója megnyitójában rámutatott az agrárműszaki emlékgűjtés jelentőségére, kiemelve a további együttműködés és a gyűjtemények szakosodásának fontosságát.

Nagy figyelmet váltott ki Kiss Lászlónak, az Országos Műszaki Múzeum főigazgatóhelyettesének „Műszaki tárgyak védelme, gyűjtése” című előadása. A történeti áttekintés mellett előadásában igen sok gyakorlati útmutatást nyújtott a résztvevőknek. Ezt követően Földvári Béla, az Intézet igazgatója ismertette a 10 éves mezőgazdasági gépgyűjtemény kialakítását, amelyet a Múzeum „Agrármúltunk szigetei” c. filmbemutatója követett.

H-S-C-S benzinüzemű lokomobil (1912)

Szombathelyen, a Mayer Gépgyárban készült egyhengeres motor (1926)

Az értekezlet műzeális gépek, eszközök megtekintésével folytatódott, melyet Dombi Ferenc szakoktató, a helyi Múzeumi Baráti Kör titkára mutatott be az érdeklődőknek. A gyűjteményben 24 erőgép és 150 munkagép található. A különleges gépmatuzsálemeket működés közben is megtekintették a szakemberek. A gyűjtemény bemutatása után műzeális konzerválásról, fa és fémeszközök védelméről Sáránszky István restaurátor tartott gyakorlati bemutatót.

A jól sikerült találkozó konzultációval fejeződött be, melyen a résztvevők megállapodtak abban, hogy 1984-ben Kétegyházán kerül megrendezésre a IV. találkozó.

R.Gy.

* * *

Régi tervek — új szobrok

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum régi iratanyagának rendezése és feldolgozása közben — még 1980-ban — találtam rá a renaissance-barokk épülethozsoport első emeleti fülkéibe tervezett allegorikus szobrok eredeti rajzaira, amelyeket Marhenke Vilmos építész-szobrász készített 1906-ban. A rajzok a Tavasz, a Nyár, az Ősz és a Tél című szobrot ábrázolják.

Az 1900-as évek elején, a Múzeum jelenlegi épületének végleges építéskor, a szobrok kivitelezésére — feltehetően anyagi okokból — már nem került sor, így a fülkék üresen maradtak, a tervek pedig irattárba kerültek. Most, amikor az épület teljes rekonstrukciója folyamatban van, majdnem nyolc évtized múltával nyílt lehetőség arra, hogy a rajzok szellemében a szobrok is helyükre kerüljenek.

A Képzőművészeti Lektorátus engedélye alapján a szobrokat Csoma Gergely és Veres Gábor szobrászművészek készítették.

Tavaszi — terv

Tavaszi — az elkészült szobor

Nyár – terv

Nyár – az elkészült szobor

Ősz — terv

Ősz — az elkészült szobor

Tél – terv

Tél – az elkészült szobor

Vitkay Kálmánné

* * *

„Múzeumról — múzeumra”

Legutóbbi számunkban írtunk a 14 budapesti múzeum által indított művelődéstörténeti játék állásáról. Az akciót azzal a céllal szervezték, hogy minél több felnőtt közösség, szocialista brigád ismerje meg a múzeumok munkáját, állandó és időszakos kiállításait.

A játékra jelentkező brigádoknak 6 szabadon választott múzeumot kellett felkeresniük és az adott múzeum kiállításához kapcsolódó feladatlapot kellett kitölteniük. A művelődéstörténeti játékra 341 budapesti közösség, szocialista brigád, KISZ alapszervezet jelentkezett. Közülük 42 csapat kereste fel a Magyar Mezőgazdasági Múzeumot.

A feladatlapok kitöltésével legtöbb pontot elérő brigádok számára 1983. október 29-én volt vetélkedő a Hadtörténeti Múzeumban. 16 közösség 5 fős csapattal vehetett részt a döntőn, melyet Antal Imre, a TV népszerű munkatársa vezetett. A zsüri elnöke Éri István, a KMI igazgató-helyettese volt, tagjai: Strackné Mohos Márta, a Budapesti Történeti Múzeum osztályvezetője, Sági Pál, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum főosztályvezetője és Gáspár Zsuzsa, az Iparművészeti Múzeum munkatársa voltak.

Az igen érdekes, izgalmas vetélkedő után az első helyet a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár csapata szerezte meg, a második az Országos Tankárékpénztár, harmadik a Budapesti Távbeszélő Igazgatóság brigádja lett. Ezek a múzeumok által felajánlott értékes díjakat nyerték, a többiek is részesültek kisebb ajándékban, a feladatot teljesítő (a 6 múzeum felkeresése) valamennyi brigád emléklapot kapott.

A sikeres rendezvény végén levetítettük a Magyar Mezőgazdasági Múzeum fiiláléiról készült „Agrármúltunk szigetei” c. filmet, amely nagy tetszést aratott.

— ip —

* * *

Az idén ünnepelte az *ásotthalmi Erdőgazdasági Szakiskola* alapításának századik évfordulóját. A jubileum alkalmából kiállítást is rendeztek az iskola új, ez alkalomra átadott épületében. A rendezvénysorozatot, illetve a kiállítást Múzeumunk számos történeti dokumentum, fotó és trófeanyag átadásával, kölcsönzésével segítette. Preparátor műhelyünk egyhetes munkával dolgozta át az iskola régi, sok századeleji darabot is tartalmazó állatpreparátum-gyűjteményét.

* * *

A *Magyar Földrajzi Társaság* Érden létesített „Magyar Felfedezők és Világjárók” című kiállítását is segítette intézményünk. Kittenberger Kálmánra és Széchenyi Zsigmondra vonatkozó dokumentációs anyagot, valamint a szécsényi állandó vadászati kiállításunkból két (duplum) emléktárgyat kölcsönöztünk a Kittenberger hagyatékból. A rendezésben történt közreműködésünkért a Művelődési Minisztérium elismerő oklevelet adott át a Múzeumnak.

* * *

A Múzeumi Hónap keretében nyílt meg a *nagykanizsai Thúry György Múzeumban* az „Erdő és ember Zalában” című állandó kiállítás. A dokumentumok mellett vadászati jellegű tárgyi anyaggal, a természetvédelmi bemutató madárpreparátum anyagával vettünk részt a rendezvényen. Ugyancsak mi készítettük preparátor műhelyünkben a kiállítás dendrológiai részének rügygyűjteményét.

* * *

Múzeumunk megvásárolta *Mauthner Ödön magnemesítő* (1848–1934) életnagyságú olajfestményét. A művet 1912-ben Geiger Richárd alkotta.

* * *

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum teljes belső felújítási munkái 1978-ban kezdődtek és terv szerint 1986. júliusára fejeződnek be. A felújítást a Gyáli Szabadság MGTSZ építő részlege végzi. A Múzeum, illetve a Tsz pártszervezet vezetőségének kezdeményezésére az intézmény a Tsz-szel Szocialista Együttműködési Szerződést kötött 1980. júniusában. A Tsz vállalta, hogy kiemelten kezeli a műemléképület-együttes felújítását, a munkálatok elvégzését a szerződésben megjelölt összegben és határidőre, valamint átlagon felüli minőségben valósítja meg. Vállalta továbbá, hogy a kivitelezés időtartama alatt mindvégig biztosítja a Múzeum üzemeltetésének feltételeit és ennek megfelelően tart rendet és fegyelmet.

A Múzeum és a Tsz vezetősége évente értékeli az Együttműködési Szerződés végrehajtását. Megelégedéssel állapítható meg, hogy a kivitelező nagy erőfeszítéseket tesz vállalt kötelezettségei teljesítésére és tartja az építés tervezett ütemét. Ennek köszönhető, hogy a Múzeum is folyamatosan, tervszerűen tudja megnyitni a felújított termekben az új és korszerű kiállításait.

Legutóbb november 9-én értékelte az Együttműködési Szerződést a Tsz és a Múzeum vezetése. A megbeszélésen jelen volt a MÉM részéről: Szabó Gyula főosztályvezető helyettes, a Tsz részéről dr. Nyemcsók János elnök, Csipai Ferenc a Tsz pártbizottságának titkára, Marján György üzemág vezető, Szabó József V. sz. Alapszerv párttitkára és Bereczky Endre üzemegység vezető, a felújítási munkálatok építésvezetője. A Múzeum részéről: dr. Szabó Lóránd főigazgató, dr. Pál Istvánné főigazgatóhelyettes, dr. Pintér János főigazgatóhelyettes, párttitkár, Czebe Lászlóné osztályvezető és Szele Tibor műszaki ellenőr. A szerződő felek megelégedéssel állapíthatták meg, hogy a felújítási munkálatok eddig terv szerint valósulnak meg. Ekkor jelentette be a termelőszövetkezet vezetősége, hogy hazánk felszabadításának 40. évfordulójára, valamint az MSZMP XIII. kongresszusa tiszteletére indított munkaverseny keretében az *1986. júliusi befejezésre tervezett felújítást 1985. november 7-re elvégzik*. Ezzel mintegy 8 hónappal előbb valósulhat meg a hazánk élelmiszer-gazdaságának fejlődését bemutató múzeum, a fővárosunk nevezetességei közé tartozó épület-együttes belső felújítása.

A Múzeum tevékenysége szempontjából is rendkívül jelentős ez a vállalás, csak elismerés illeti érte a Gyáli Szabadság Mezőgazdasági Termelőszövetkezetet. Ez azt is jelenti, hogy Múzeumunk a tervezettnél jóval korábban nyithatja meg új kiállításait az érdeklődők előtt.

* * *

Az MSZMP Budapesti Bizottsága részletes felmérést készített a fővárosi múzeumok és könyvtárak helyzetéről, tevékenységéről, a helyi párt-szervezetek munkájáról. A XIV. kerületi múzeumokban szerzett tapasztalatok és a felmérés eredményeinek értékelésére Múzeumunkban került sor 1983. október 13-án. A tanácskozáson — melyet Petrovai Lászlóné a budapesti PB. munkatársa vezetett — részt vettek a XIV. kerületi PB. képviselői, valamint a Közlekedési Múzeum, a Műcsarnok, a Szépművészeti Múzeum és a Mezőgazdasági Múzeum főigazgatói, párttitkárai és a múzeumi közművelődési munka irányítói.

A megbeszélést valamennyi résztvevő hasznosnak ítélte és az intézmények közötti jó kapcsolat további szélesítését javasolta.

* * *

Dr. Maróthy László elvtárs, az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára dr. Fehér Dezső elvtárs, a Magyar Lóverseny Vállalat igazgatójának kíséretében megtekintette a lovasfestmény kiállítást, majd dr. Szabó Lóránd főigazgató bemutatta a Múzeum állandó kiállításait és tájékoztatta a Múzeum előtt álló feladatokról.

* * *

Dán — magyar múzeumi kapcsolatok

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum és a Dán Mezőgazdasági Múzeum közötti együttműködés alapján az elmúlt esztendőben Dániában Auningban 1982. április 29-én rendeztünk fotókiállítást „A Magyar Mezőgazdasági Múzeum bemutatkozik” címmel, melyet H.I. Kristensen, dán mezőgazdasági minisztériumi államtitkár nyitott meg, majd dr. Szabó Lóránd főigazgató mutatta azt be. Később még 3 városban mutatták be kiállításunkat.

Csereképpen 1982. október 12-én a Vajdahunyadvárban rendeztünk időszaki fotókiállítást „A Dán Mezőgazdasági Múzeum bemutatkozik” címmel, melyet dr. Papócsi László, MÉM miniszterhelyettes nyitott meg, majd S. Nielsen, a Dán Mezőgazdasági Múzeum igazgatója méltatta a két intézmény kapcsolatát.

A kiállítás anyagát 1983. április 21–30-ig a vépi Mezőgazdasági Szakmunkásképző és Munkástovábbképző Intézetben, október 10–22-ig a Debreceni Agrártudományi Egyetem Mezőtúri Főiskolai Karán, november 15–30-ig a Debreceni Agrártudományi Egyetemen mutattuk be.

* * *

Szeptember 26-án — *politikai továbbképzés* keretében — Jusstusz Gábor újságíró külpolitikai kérdésekről vitaelőadást tartott.

* * *

Október 31-én *vitafórum* keretében Balogh Jenő a Képzőművészeti Főiskola tanára „Vizualitás hétköznapi és a művészetben” címen előadást tartott.

* * *

November 12-én az *agrárfelsőoktatási intézmények* KISZ szervezeteinek vezetői néhány tanár kíséretében — mintegy 30 fő — megtekintették kiállításainkat s a Múzeumról szóló filmet. Rövid tájékoztatást kaptak a Múzeum közművelődési és tudományos tevékenységéről is.

* * *

Az *Országos Múzeumi Tanács* alakuló ülését november 11-én dr. Kaszab Zoltán elnökletével Múzeumunkban tartotta.

* * *

BEMUTATJUK VIDÉKI KIÁLLÍTÁSAINKAT

Száz éves a Kecskeméti Miklóstelep „Mathiász János” Borgazdasági Múzeum

A telepnek mintegy a középpontjában álló izléses, szecessziós stílusú épületegyüttes a múlt század utolsó negyedében épült. Bejáratát szépen faragott székely kapu díszíti. A telep névadója Miklós Gyula, korabeli borászati kormánybiztos volt. A telep létrejöttét a filoxéra nagyarányú pusztításának és a homoki szőlőtermés fellendülésének köszönhetjük. A dombvidéki szőlőkben végzett pusztítás ellensúlyozásaként a fellendítendő homoki szőlőtermelés érdekében javasolta ugyanis Miklós Gyula,

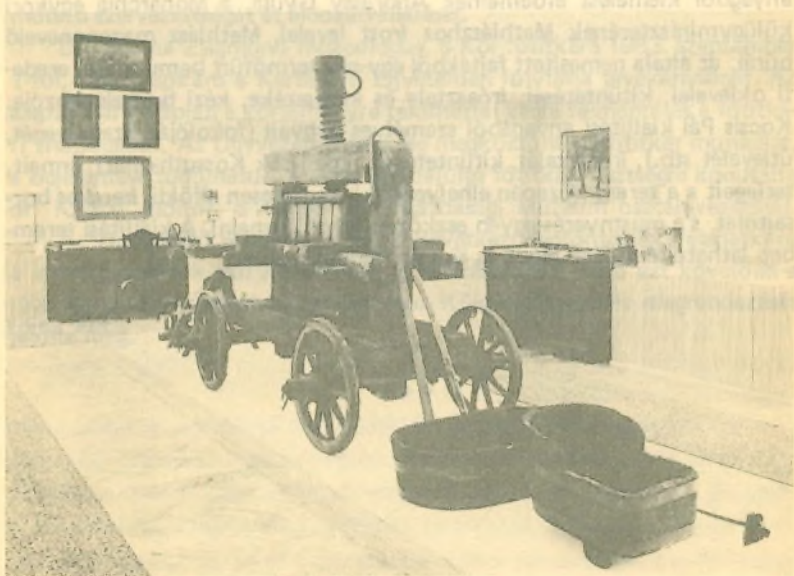

Borgazdasági Múzeum

hogy a Duna-Tisza-közi Homokhátság kellős közepén vincellériskolával egybekapcsolt szőlőtelepet kell létesíteni. Kecskemét városa 200 hold homokföldet adott a sajátjából, a földművelésügyi kormányzat pedig az építési és a berendezési költségeket s az intézmény fenntartását vállalta magára. A telepen ma a Szőlészeti és Borászati Kutatóintézet egyik egysége működik.

Az 1880-as években felépült épületek egyikében nyílt meg 1973-ban és 1975-ben a Borgazdasági Múzeum két kiállító terme. Az eredeti elképzelések szerint az „U” alakúan elhelyezkedő három nagy épületben a homoki szőlőtermelés és nemesítés egész történeti útja került volna bemutatásra. Különböző okok miatt azonban csupán az említett két terem berendezésére kerülhetett sor. Ezért szorítkozik a kiállítások tematikája a „homokhősei”-nek, a Kecskemét környékén működött neves telepítőknek és nemesítőknek a munkásságára.

Az első terem nagyobbik felének kiállítása modellek, kisebb-nagyobb eredeti tárgyak, korabeli dokumentumok segítségével a mezőgazdasági termelés, a homoki szőlészkedés (homok-megkötés, telepítés, természetett fajták stb.) múlt század végi viszonyait ábrázolja. A terem másik felében

A középszerűs kerekés prés

kaptak helyet a századfordulón országos hírnévre emelkedett neves telepítők, mint a gyógyszerésznek, pomológusnak és szőlésznek egyaránt neves Katona Zsigmond, vagy a Svájcból előbb Balatonfüredre, majd onnan Kecskemétre sodródott Weber Ede. Az előbbi a Katona-telep névadója lett, az utóbbi származási helyéről pedig a Helvécia-telepet nevezték el. Mellettük Csókás József és Hankovszky Zsigmond munkásságát taglalja a kiállítás. Mindenképpen ki kell emelnünk a kiállításból Katona Zsigmond híressé vált ún. hideg oltóviaszát (fatapaszt), a Jókai Mór által Wéber Edének ajándékozott, s Múzeumunk által restaurált múlt század végi borszívót és a környéken használatos ún. középszerűs kerekességet. A kiállítást Katona Zsigmond mellszobra zárja.

A másik terem kiállítása a homoki szőlőnemesítés két legnagyobb alakjának: Mathiász Jánosnak és Kocsis Pálnak állít emléket. Bevezetésül azonban a homoki szőlőnemesítést mintegy kikényszerítő filoxéra-vészről (a világon való elterjedéséről, az ellene való védekezési módokról) ad áttekintést a kiállítás. Ezt követően előbb Mathiász János, majd Kocsis Pál életútját s a nemesítés terén elért maradandó eredményeiket mutatjuk be tárgyak, fotók és eredeti dokumentumok segítségével. A kiállított anyagból kiemelést érdemelnek Andrássy Gyula, a Monarchia egykori külügyminiszterének Mathiászhoz írott levelei, Mathiász magoncnevelő búrái, az általa nemesített fajtákból egy-egy termőfürt bemutatása, eredeti oklevelei, kitüntetései, íróasztala és karosszéke, kézi borpalackozója. Kocsis Pál kiállítási anyagából személyes tárgyait (fokolóját, szemüvegét, útlevelet stb.), íróasztalát, kitüntetésait (köztük Kossuth-díját), érmeit, serlegeit s a terem közepén elhelyezett, jellegzetesen alföldi, kerekességet, s a mustnyerés egyéb eszközeit lehet kiemelni. A kiállítási teremben látható Mathiász János és Kocsis Pál mellszobra.

Fűr Lajos

* * *

A MÚZEUM BARÁTI KÖRÉNEK ÉLE TEBŐL

A Baráti Kör elnökségi ülése

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Baráti Körének Ügyvezető Elnöksége október 7-én ülést tartott. Dr. Csoma Zsigmond főtitkár beszámolt a Kör helyzetéről és további feladatairól. Az Ügyvezető Elnökség megvitatta a beszámolót. Megállapította, hogy a Kör eredményesen biztosítja a Múzeumnak a társadalmi háttérét, sok esetben konkrét munkával segíti elő a Múzeum tevékenységét. Feladatként jelölte meg a muzeológusi hálózat erősítését és a helyi adottságoknak megfelelő „profil” kialakítását. Felhívta a figyelmet a Kör tevékenységének szélesebb körű ismertetésére a hírközlő szervek útján. Elismeréssel nyugtázta a helyi csoportok példamutató szervezettségét és áldozatvállalását.

Dr. Csoma Zsigmond muzeológus, a Kör főtitkára 1983. szeptember 1-től, mint aspiráns a Kertészeti Egyetemen folytatja tevékenységét. Az alapszabály alapján e körülményre tekintettel kérte felmentését a főtitkári tisztségéből. Az Ügyvezető Elnökség megköszönte a főtitkár munkáját, a bejelentést tudomásul vette és egyidejűleg főtitkári tisztségre kooptálta dr. Knézy Juditot, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum osztályvezetőjét.

Az Ügyvezető Elnökség a soron következő legfontosabb feladatként a helyi csoportok közgyűléseinek jó előkészítését, majd ezt követően a jövő év első negyedében az Országos Küldöttközgyűlés megrendezését jelölte meg.

* * *

A leningrádi tanulmányút

A Múzeum Baráti Köre a szakmai tanulmányutak keretében ismét Leningrádba szervezett tanulmányutat.

Még ma is, és nagyon hosszú ideig él bennem a látottak és hallottak emléke. 1983. szeptember 15–19. között csatlakozott a Múzeumból 4 fő, összesen 11 baráti kör tag az IBUSZ szervezte tanulmányúthoz. Végig, szinte itthoni 20–22 fokos napfényes időjárás kísérte utunkat.

Körülbelül 3 óras – másfél óra Varsóig, újabb másfél óra Leningrádig – repülőút után érkeztünk meg Leningrád legnagyobb, a Szovjetunió második legnagyobb repülőterére, mely 20 kilométerre fekszik a várostól. Autóbusszal indultunk el és hamarosan a 11 kilométer hosszú Moszkva sugárúton haladva megkezdődött ismerkedésünk a várossal.

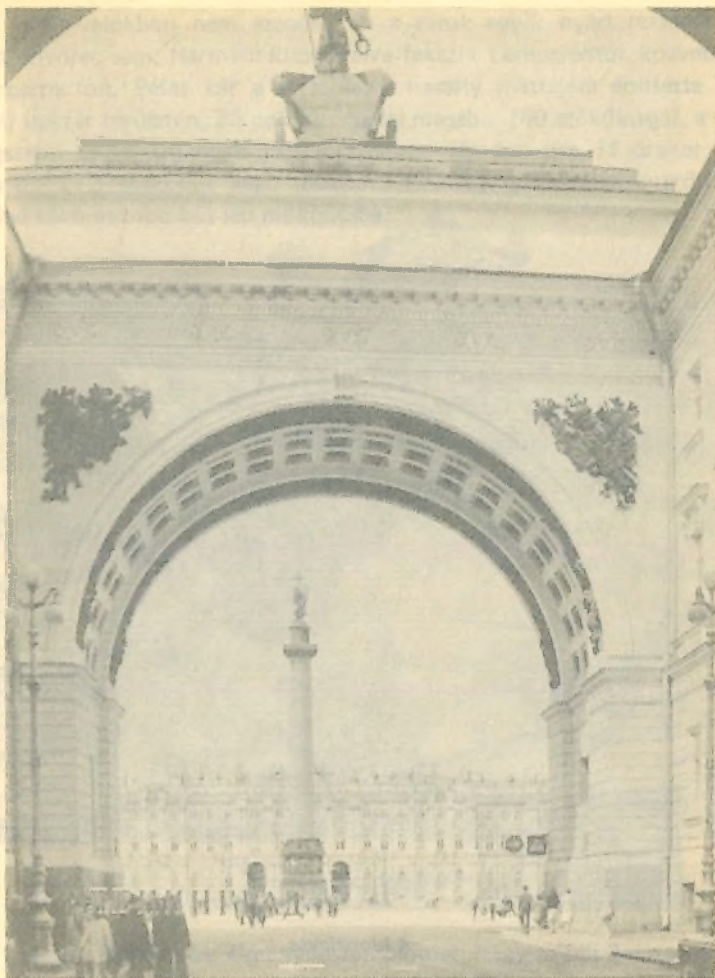
Leningrádot – a Balti tenger Finn-öblében, a Néva torkolatánál – I. (Nagy) Péter cár alapította 1703-ban Szentpétervár néven. A város központi magja a Péter-Pál erőd – a cárok temetkezési helye – e köré épült a város 110 szigetre, 700 híddal. Innen ered az Észak-Velencéje elnevezés.

1712-ben már Moszkva helyett Pétervár lett Oroszország fővárosa. Csodálatos építészeti együttesek (házak, terek, utcák) születtek meg ebben a században, melyeket ma is féltve őriznek a leningrádiak.

Egyik hatalmas sugárútja, a Nyevszkij Prospekt, tele üzletekkel, kávéházakkal, éttermekkel, több épülete műemlék.

A programban eredetileg nem szerepelt – mennyivel szegényebbek lettünk volna élményekben! – a Téli Palota megtekintése. Végül mégis sikerült gyönyörködnünk a Palota belső termeiben is, mely ma a világ harmadik legnagyobb múzeumának, az Ermitáznak ad helyet. Vezetőnk elmondása szerint abból a szempontból első a világon az Ermitázs, amennyiben itt csak nemzetközi művészek alkotásai találhatók (orosz és szovjet alkotás nincs), míg a spanyol Pradoban és a francia Louvre-ban saját, nemzeti alkotások is fellelhetők.

A Téli Palota 1400 szobájából nincs két egyforma. A falak, oszlopok, parketták, ajtók építészeti kiképzése valósággal ámulatba ejti az embert. A csodálatos intarziás ajtószárnyak előtt állva mesélte vezetőnk, hogy az a bordó szín, amit látunk, teknősbéka páncéljából készült.

Palota tér, szemben a Téli Palotával

- Másik csodálnivaló az Izsák Székesegyház volt, mely 40 évig épült, 102 méter magas. Boltíveit, oszlopait 150 bibliai kép díszíti. Óriási értékét az is érzékelteti, hogy felépítése 24 millió rubelbe került a Téli Palota 9 millió rubeljével szemben.

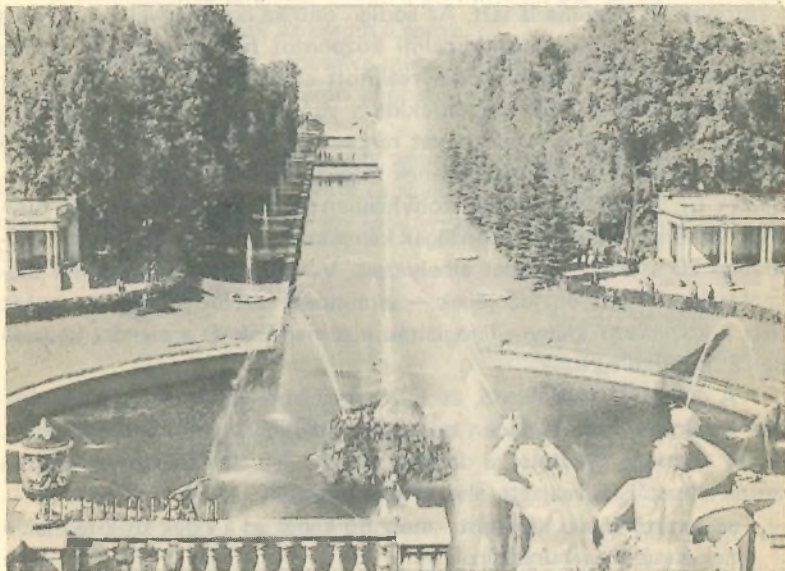

A bronzlovas

A székesegyház Néva felőli oldalán látható egy francia mester alkotása, Péter cár lovasszobra (12 évig készült). Puskin Bronzlovasnak nevezte el.

Ezután megtekintettük a piszkarjovói hősi temetőt, ahol 470 ezer ember van eltemetve tömegsírokban, csupán egy-egy kőtábla jelzi az időt: 1942–43.

Látnivalókban nem szegényebb a cárok egyik nyári rezidenciája, Petrodvorec sem. Harminc kilométerre fekszik Leningrádtól, közvetlen a tengerparton. Péter cár a versailles-i kastély mintájára építtette meg 800 hektár területen, 20 palotát foglal magába, 140 szökőkútját, a világ legszebb szökőkútjaiként tartják számon. Minden nap 11 órakor halk zenére 1–2 szökőkút kezd működni és ahogy a zene egyre erősödik, mind több és több kút lép működésbe.

Petrodvoreci parkrészlet

Azzal fejezem be élménybeszámolómat, hogy a Téli Palota megtekintése közben egyszer megkérdezte vezetőnk, kinek van kérdése. Nekem akkor Arany János szavai jutottak eszembe: . . . „Szó megszakad, hang fennakad . . .”

Természetesen mindenki csak állt és hallgatott.

Utólag azt kívánhatom minden munkatársamnak, hogy hasonló szép élményekben legyen része.

Gecse Lászlóné

* * *

Kirándulás Szántódpusztára és Boglárlellére

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum Barátainak Köre budapesti csoportja folyó év október 2-án szakmai jellegű kirándulást szervezett Szántódpusztára és Boglárlellére. A Múzeum elől két mikrobusszal utaztunk.

Az első állomás Szántódpuszta volt. A birtok egykor a tihanyi apátsághoz tartozott. A major épületeinek műemléki helyreállítása 1975-ben kezdődött és még ma is tart. Az eddigi munka eredményeként érdekes látnivalókat nyújtó idegenforgalmi központot hoztak létre. A szépen rendbehozott ún. kastély, a helyreállított cselédházak, valamint az itt működő lovasiskola sok-sok érdeklődőt vonzanak. A kastély szobáiban állandó és időszakos kiállításokat rendeznek. A volt cselédházak közül kettőt – eredeti belső beosztásának meghagyásával – vendéglátásra rendeztek be. A szabadkéményes konyhákban gáztűzhely, a szobákban rusztikus bútorok szolgálják a vendégek kényelmét. Ezekben a házakban egy időben 20 személy nyerhet elhelyezést. Vezetőnknek – a Siótour Idegenforgalmi Iroda dolgozójának – elmondása szerint jó néhány szobát már a következő idényre lefoglaltak a romantikát és a csendet kedvelő bel- és külföldi turisták.

A puszta fölé emelkedő, az 1700-as években épült Kristóf kápolnához is felmehetünk, ahonnan szép kilátás nyílik Tihanyra és a Balatonra. A táj szépsége feledtette a dombra fel- és lejutás fáradalmát. Ezután útunk a Kastélyba vezetett, ahol megtekintettük:

- az agrártörténeti kiállítást, mely hű képet ad a vidék szőlőtermelőinek életéről és munkájáról;
- a szántódi rév történetével, e fontos víziátkelőhely fejlődésével foglalkozó kiállítást;
- a balatonendrédi csipkeverés múltját idéző lehetetlen csipkéket és mesterség eszközeit;
- Pálóczi Horváth Ádámnak (Kömlőd, 1760. május 11. – 1820. január 28. Nagybajom) a birtok egykori bérlőjének, a neves írónak tiszteleg az utókor, a nevét viselő emlékszobával.

Itt láthatjuk Pálóczinak – a magyar népművészet egyik első tudós gyűjtőjének – kiterjedt levelezését, kéziratot énekeskönyvét és még sok írásos emléket.

A program szerint utunk második állomása Boglárlelle volt, ahol az Állami Gazdaság szőlészetében a Bormúzeumot tekintettük meg. A pince egyik részében az e tájon régen és most termesztett szőlőfajták bemutatása mellett a szőlőtermesztés, borkezelés eszközeit szemlélhettük meg, továbbá a gazdaság történetére vonatkozó írásokat olvashattuk.

A pince másik részében a gazdaság borainak, az itt gyártott pezsgőknek és egyéb italoknak bemutatása tette teljessé a gondosan rendezett kiállítást.

A vendégkönyv tanúsága szerint a kis múzeum sok látogató tetszését nyerte meg, erről szólnak az elismerő sorok.

A múltat a jelennel kapcsolva megkóstoltuk a gazdaság borait. Csoportunk többsége a szolid áron kapható, jó zamatú boglári muskotály iránt tanúsított vonzalmat.

A nap már nyugovóra készült, amikor hazafelé indultunk. Balatonföldváron megálltunk pár percre és rövid sétát tettünk a vízparton. Búcsút vettünk a Balatontól és egy jól szervezett kirándulás emlékével térünk haza Budapestre.

Molnár Sándor
MMMBK budapesti csoportja
vezetőségi tagja

* * *

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Augusztus 8-án a „*Holstein-Fríz*” Nemzetközi Szövetség konferenciájának vendégei megtekintették a Magyar Mezőgazdasági Múzeumot. A kiállítások megtekintése után Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter részükre fogadást adott.

* * *

Jozef Vontorčik a nyitrai *Mezőgazdasági Múzeum* igazgatója tapasztalatsere-látogatáson járt Múzeumunkban.

* * *

Alekszander Petkov bolgár mezőgazdasági miniszter és családja augusztusban látogatott el Múzeumunkba és megtekintette kiállításainkat.

* * *

A Magyar Agrártudományi Egyesület, a Magyar Közgazdasági Társaság, valamint a Spanyol Agrárközgazdasági és Agrárszociológiai Társaság Madridban rendezte meg a *II. spanyol-magyar agrárgazdasági kollokviumát* szeptember 2–9. között. A magyar delegáció tagjaként részt vett a tanácskozáson *dr. Szabó Lóránd* főigazgató, mint a MAE Agrárgazdasági Társaságának alelnöke.

* * *

Szeptember 3-án *francia mezőgazdasági szakemberekből* álló csoport járt a Múzeumban, akiket a budapesti Francia Nagykövetség attaséja *Marie-Claude Soyer* asszony is elkísért.

* * *

Kotlár Károly főosztályvezető, Váncsa Jenő miniszter, dr. Szabó Lóránd főigazgató Jan Janovič miniszter és Német Jenő miniszterhelyettes a vadászati kiállításunkon

Jan Janovič szlovák mezőgazdasági miniszter és *Német Jenő* szlovák mezőgazdasági miniszterhelyettes Váncsa Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter vendégeiként megtekintették a Múzeumot.

* * *

Preininger Adolfné szeptember 5—15. között — tapasztalatcsere keretében — látogatást tett Hørsholmban, a *Dán Erdészeti és Vadászati Múzeumban*, valamint Auning Gammel Estrupban a *Dán Mezőgazdasági Múzeumban*, ahol a Múzeum gyűjteményét és munkamódszerét tanulmányozta.

* * *

Szeptember 14-én — a Művelődési Minisztérium csereakciója keretében — a *Német Demokratikus Köztársaságból biológus-pedagógus csoport* járt a Mezőgazdasági Múzeumban.

* * *

Szeptember 15–28-ig *Fin Tuxen*, a Dán Mezőgazdasági Múzeum munkatársa a két múzeum közötti megállapodás keretében tanulmányozta a Magyar Mezőgazdasági Múzeum kiállításait, gyűjteményeit és tudományos munkájának szervezetét.

* * *

Szeptember 19–25. között — ugyancsak tapasztalatcsere keretében — a Magyar Mezőgazdasági Múzeum vendégei voltak az NDK-beli Altschwerin Agrártörténeti Szabadtéri Múzeumának munkatársai: *Walt-raud Buschmann* muzeológusnő és *Werner Heyfelder* a restaurátor részleg vezetője, építészmérnök. Programjuk során megtekintették a Magyar Mezőgazdasági Múzeum kiállításait, gyűjteményeit, a keszthelyi Georgikon Majormúzeumot és a Badacsonyi Állami Gazdaság üzemtörténeti kiállítását.

* * *

Ludmilla A. Darozskina, a moszkvai Timirjavez Mezőgazdasági Akadémia tanszékvezetője járt Múzeumunkban, megtekintette kiállításainkat.

* * *

A *Mezőgazdasági, Erdészeti és Ültetvényes Dolgozók Szakszervezeti Világszövetségének (UISTA FP) 9. nemzetközi konferenciája* Budapesten ülésezett 1983. október 3. és 6. között. A konferencia résztvevői több csoportban megtekintették a Mezőgazdasági Múzeum kiállításait, a látottakról nagy elismeréssel nyilatkoztak.

* * *

Dr. N. Kiss István részt vett a *Nemzetközi Mértéktörténeti Bizottság* 1983. október 6. és 10. között sorra került *III. kongresszusán* Linzben és ott „A magyar királyság XVIII–XIX. századi hivatalos mértékének, a pozsonyi mérőnek ismertsége külföldön” címmel előadást tartott. A kong-

resszus tisztújító közgyűlésén N. Kiss Istvánt a testület alelnökévé választották és megbízták az MTA-val folytatandó tárgyalással a Nemzetközi Mértéktörténeti Bizottság megalakításáról az Akadémia keretei között. Továbbá a magyarországi mértéktörténet tárgyi anyagát felölelő computerizált inventár munkálatainak előkészítésével.

* * *

Október 18–20-ig a Magyar Mezőgazdasági Múzeum vendége volt *Mme Eimberck-Roux* és *Mme Michel* a Francia Országos Mezőgazdasági Kutató Intézet (INRA) két munkatársa. A látogatás célja az 1984. májusában a Mezőgazdasági Múzeumban megrendezésre kerülő „Az innováció hatása a francia mezőgazdaságban” című kiállítás előkészítése volt.

Az INRA munkatársai

Az Ethnológia Europaea Konferencia (Mátrafüred, 1983. október 13–17.), valamint az V. Nemzetközi Néprajzi Táplálkozástudományi Konferencia (Mátrafüred, 1983. október 16–20.) külföldi vendégei, közülük többen — *N. Arvid Bringéus*, a lundin Egyetem professzora, a SIEF elnöke; *Gösta Berg* professzor szintén Svédországból; *Astri Riddervold* néprajztudós, az oslói Egyetem munkatársa; *Hugh Cheapo*, a Skóti Nemzeti Múzeum munkatársa és *Bruce Walker*, a Skóti Népi Építészeti Munkacsoport elnöke — tekintették meg kiállításainkat és tanulmányozták a Múzeum tevékenységét.

* * *

Október 21-én *Davaazav* elvtárs, a Mongol Tudományos Ismeretterjesztő Társulat osztályvezetője járt a Múzeumban, megnézte kiállításainkat és a Múzeumról készült filmet.

* * *

Október 31-én *Petár Lekov* a Bolgár Agrártudományi Egyesület főtitkára járt a Mezőgazdasági Múzeumban, megtekintette kiállításainkat és a filiálékról készült filmet.

* * *

November 3-án *Iengyel agrárszakemberek* — a MÉM Mérnök- és Vezetőtovábbképző Intézetének vendégei — tekintették meg kiállításainkat, megnézték a Múzeumról szóló filmet. A látottakról nagy elismeréssel nyilatkoztak.

* * *

November 4-én *Japán országgyűlési képviselők* népes csoportja nézte végig kiállításainkat. Rövid múzeumi ismertetést és filmvetítést is biztosítottunk számukra. A látottakról elismerésüket, a szívélyes fogadtatásért köszönetüket fejezték ki.

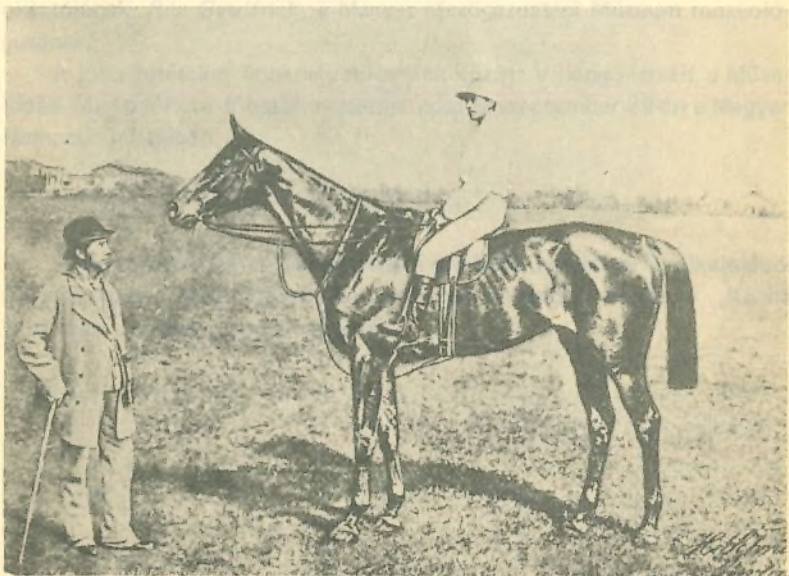
* * *

November 5-én Múzeumunkba látogatott *mongol vendégek* részére az ügyeletes muzeológus tárlatvezetést és múzeumi ismertetést tartott.

* * *

Kincsem újra Goodwoodban? Angol múzeumi szakember Kincsem nyomában.

Szeptember első napjaiban angol vendég, Mr.G.J. Morgan érkezett Múzeumunkba, akit Szabó Anna ügyeletes muzeológus kalauzolt. Mr. Morgan a múlt századi magyar lótenyésztés büszkesége, a „verhetetlen” Kincsem nyomában jutott el Magyarországra. A nagyjelentőségű angol lóversenyközpontban, Newmarketben ugyanis 1983. április 30-án ünnepélyes keretek között, Erzsébet angol királynő jelenlétében nyitotta meg kapuit a Nemzeti Lóversenyzési Múzeum. A múzeum legközelebbi kiállítását Lord March védnöksége mellett Kincsemnek kívánják szentelni Goodwoodban, e nagyszerű versenyló 1878. augusztus 1-én aratott világraszóló sikerének színhelyén.

Kincsem

A vendég a kutatásban igen sok segítséget kapott Múzeumunktól mind fényképek, mind pedig az összegyűjtött irodalom tekintetében. Vendégünk járt Tápiószelén is, ahol a Kincsem-tulajdonos Blaskovich család hagyatékából még sok értékes relikviát őriz a község múzeuma. A tápiószelעי Blaskovich Múzeum igazgatója, Gócsáné Móró Csilla és tárlatvezetői készségesen segítettek a külföldi vendég tájékoztatásában. Mr. Morgan számára emlékezetesnek bizonyult az a nap is, melyet a Kincsem-Parkban tölthetett dr. Fehér Dezső, a Magyar Lóverseny Vállalat igazgatójának vendégeként.

Távozáskor Mr. G.J. Morgan őszinte köszönetet mondott a kapott segítségért, elmondotta, hogy először járt Magyarországon, de országunkat a rendelkezésére álló rövid idő alatt is nagyon megszerette. Öröme szolgál, hogy régi — és eddig egyetlen — magyar ismerőse, Kincsem mellett, most már számos segítőkész magyar ember ismeretségével dicsekedhet.

Szabó Anna

* * *

SZEMÉLYI HÍREK

A Fegyveres Erők Napja alkalmából a belügyminiszter a Közbiztonsági érem bronz fokozatát adományozta *Nagy Istvánnak*, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum polgári fegyveres őrének.

* * *

Az agrártörténeti emlékek védelme terén az elmúlt években kifejtett kimagasló munkájuk eredményének elismeréséül — a Mezőgazdasági Múzeum előterjesztésére — a művelődési miniszter „Szocialista kultúráért” kitüntetést adományozott Cser Lászlónak, a pécsi Állami Gazdaság igazgatójának, Busa Géának, a lébénymiklósi Lenin Tsz elnökhelyettesének, Kiss Kálmánnak a vépi Szakmunkásképző és Munkástovábbképző Intézet oktatójának, *Réz Gyulának*, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum muzeológusának.

A kitüntetéseket ünnepélyes keretek között Villangó István, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője adta át szeptember 29-én a Magyar Nemzeti Galériában.

* * *

A mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter november 7. alkalmából *Taraba Mária*, Múzeumunk Könyvtárának vezetője részére a „Kiváló Munkáért” kitüntetést adományozta.

Taraba Mária átveszi a kitüntetést dr. Szabó Lóránd főigazgatótól

* * *

A Múzeum Törzsgárda szabályzata alapján 1983-ban a következő dolgozók értek el fokozatot:

III. fokozat

dr. Mártha Zsuzsánna

II. fokozat

Bacsó Endréne

Etter Ödönné

Jánoss György
Szánti Józsefné

I. fokozat

Erdélyi Gizella
Olajos Miklósné (Lajosmizse)
Tóth Lajos

Az oklevél és pénzjutalom átadására a november 7-i ünnepségen került sor.

* * *

Szeretettel köszöntjük múzeumunk új dolgozóit: dr. Fehér György és Kassai Katalin muzeológusokat, Kovainé Jóba Éva grafikusot, Gál Eszter ügyintézőt, Borostyánkőy Ágnes könyvtári kisegítőt, Ladányi Jánosné, Maul Ferencné és Oláh Jánosné teremőrket, Molnár Sándor és Péter Csaba fűtőket, valamint Grótz Ferencné, Hubert Lászlót és Lupp Lászlót, a fizikai brigád tagjait.

* * *

A MÚZEUM 1984. ELSŐ NEGYEDÉVI PROGRAMJÁBÓL

KIÁLLÍTÁS

Állandó kiállítások a Vajdahunyadvárban

Lásd a borító belső oldalán!

Időszaki kiállítások

a Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében
természetvédelmi fotókiállítás a Nimród
Fotóklubbal közösen

RENDEZVÉNYEINK

Szabad szombat a Múzeumban

- 11.00 órakor — új mezőgazdasági ismeretterjesztő és természetfilmek vetítése
15.00 órakor — tárlatvezetés, szakelőadás, a TIT-tel közösen
15.30 órakor — szakfilmvetítés

A tárlatvezetéseket, előadásokat a Magyar Mezőgazdasági Múzeum munkatársai tartják.

J a n u á r

7. De. film: Dámvad

Gazdasági állatok viselkedése

Virágrege

VADAKBÓL HÁZIÁLLATOK

Tárlatvezetés „A háziállatok kialakulása” c. kiállításon.

Vezető: Takács István

Film: Barlangrajzoktól az ABC-ig

Illúzió

14. De. film: Mindenki hasznára
Mezőgazdasági termelőszövetkezetek Magyarországon
A Jeli Arborétum
MEZŐGAZDASÁGI ERŐGÉPEK A SZÁZADFORDULÓN
Tárlatvezetés az erőgéptörténeti kiállításon.
Vezető: Réz Gyula
Film: A termőföld művelés új gépei
Energiatakarékos talajművelés
21. De. film: Fás növények oltása
Nyúlhústermelés
Egy nap a Bükkben
VENDÉGEK A TÉLI MADÁRETETŐNÉL
Előadó: Rogna Emilia
Film: Kunyhók és paloták
Madarak a téli etetőnél
28. De. film: Melléktermékből főtermék
Integrált kisárutermelés a mezőgazdaságban
Pilisi Parkerdő
A MAGYAR MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUM ÉS VIDÉKI KIÁLLÍTÁSAI
Előadó: Sági Pál
Film: Agrármúltunk szigetei
Múzeum a Liget szigetén

F e b r u á r

4. De. film: Az alma gazdaságos hasznosítása
Vaskúti képek
Házunk tája
KINCSEM, A VERHETETLEN
Tárlatvezetés a lótenyésztési kiállításon.
Vezető: Szabó Anna
Film: Barátunk a ló
Ménés a sziklákon

11. **De. film:** Termelőszövetkezetek ipari tevékenysége
 Hazai fajok alkalmazása a mezőgazdaságban
 Hortobágy
A SZÜRKE MARHÁTÓL A HOLSTEIN-FRIZIG
 Tárlatvezetés a szarvasmarha-tenyésztési kiállításon.
Vezető: Székelyhidy Iván
Film: A szaporaság növelése a szarvasmarha-tenyésztésben
 Húsmarhatartás Gyúron
18. **De.film:** Bólyi étkezési tojástermelési rendszer
 Nagyvad befogása preparált takarmánnyal
 A mohácsi titok
A SZŐLŐVÍRUSOK KÁRTÉTELE
Előadó: Szőnyi Béla
Film: Vírusmentes szaporítóanyag előállítása a gyümölcs- és szőlő-
 termesztésben
 A Badacsonyi Szőlő- és Bortermelési Rendszer
25. **De. film:** Növényvédelmi előrejelzés
 Konténeres élelmiszerszállítás
 Harmónia
ŐSEINK ÁLLATAI
 Tárlatvezetés „A honfoglaló magyarok és a kora Árpád-kor háziállatai” c. kiállításon.
Vezető: Takács István
Film: Népvándorlaskor
 Altáj ősi sírhalmai

M á r c i u s

3. **De. film:** Hátránnyal küzdve
 Zöldségtermelés a kisüzemben
 Különös szigetek
MAGYARORSZÁGI SZÁRAZMALMOK
Előadó: Balázs György
Film: Röjtökön régi törvény
 Vámosoroszi szárazmalom

10. De. film: Élelmiszerek vizsgálata
 Halfeldolgozás
 Sokszínű föld
AZ ÁLLATTENYÉSZTÉS EGYKOR ÉS MOST
 Tárlatvezetés az állattenyésztési kiállításokon.
Vezető: Dr. Tuli Györgyné
Film: A szarvasmarha-tenyésztés fejlesztése
 A több sertéshúsiért
17. De. film: Kertészeti károsítók
 Nyúltartás a ház körül
 Nagykorúság
NÉPI KISMESTERSÉGEK
Előadó: Darvas Lászlóné
Film: Bölcs mesterek, okos szerkezetek
 Magyar parasztbútorok
24. De. film: Gépek a gyümölcsbetakarításban
 Termelőszövetkezeti társulások
 Vízparton
A GŐZGÉPEKTŐL A MODERN TRAKTOROKIG
 Tárlatvezetés az erőgéptörténeti kiállításon
Vezető: Várhidy Imre
Film: Újítások a munkavédelem érdekében
 Üzemanyag takarékoság
31. De. film: Bogyósgyümölcsűek termesztése
 Hárman együtt
 Bátortól
HÁZIÁLLATOK TÖRTÉNETE
Vezető: Viték Kálmánné
Film: Állattenyésztés Magyarországon
 Szakmunkások az állattenyésztésben

A tárlatvezetések és mezőgazdasági témájú ismeretterjesztő előadások megrendelhetők a TIT Budapesti Szervezet Mezőgazdasági Szakosztályától (Budapest, VIII., Múzeum u. 7. Tel.: 336—933).

Vasárnap a múzeumban

11 órakor és 14 órakor — A MESE VILÁGA — filmvetítés gyerekeknek
11.30 órakor — kórushangverseny

„Népzene a múzeumban”

A Kórusok Országos Tanácsa és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum közös rendezésében.

Január	8.	Dorogi Szénbányák Kórusa
Karvezető: Hunyadi Zoltán
	15.	Gyöngyösoroszi Népdalkör
Karvezető: Szeghalmi Ágnes
	22.	Bem József Óvónőképző Énekkara
Karvezető: Sólyomné Pataki Judit
	29.	Törökbálinti Férfikar
Karvezető: Szakály Mátyás
Február	5.	Galgahévízi Pávakör
Karvezető: Hintalan László
	12.	Veres Pálné Gimnázium Kamarakórusa
Karvezető: Arany János
	19.	Budai Nagy Antal Gimnázium Vegyeskara
Karvezető: Sisak András
	26.	Pesti Barnabás Élelmiszeripari Szakközépiskola
Énekkara
Karvezető: Kovásznai Andrásné

Március 4. Kislódi Juhar Népzenei Együttes
Karvezető: Böör János

11. BKV Vegyeskara
Karvezető: Timkó Gábor

18. Tiszalök — Kisfástanyai Népdalkör
Karvezető: Ajtai Lóránd

25. Budapesti József Attila Gimnázium Énekkara
Karvezető: Noseda Tibor

Január 23-án 14^h-kor

MUNKÁSSZÁLLÁSI NÉPMŰVELŐK TAPASZTALATCSERÉJE

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum közművelődési tevékenysége
— az együttműködés lehetőségei

Előadó: Darvas Lászlóné

Film: Agrármúltunk szigetei

SZAKFILMVETÍTÉS KISÁLLATTENYÉSZTŐ ÉS KERTBARÁT
SZAKCSOPORTOK részére 1984. januárjától minden hónap utolsó
keddjén 16 órai kezdettel.

A filmvetítés helye: Magyar Mezőgazdasági Múzeum vetítőterme

Január 24-én 16^h-kor

A magyar gyümölcs

Integrált növényvédelem

Bogyós gyümölcsűek termesztése

Február 28-án 16^h-kor

A méhek gazdasági jelentősége

Nyúlhús termelés

A húsgalamb

Március 27-én 16^h-kor
Palántanevelés fólia alatt
Kertészeti károsítók
Friss zöldség

Február 28-án 17^h-kor
(A Hazafias Népfront Budapesti Bizottságának székházában, Budapest,
Népköztársaság u. 125.)
Kisgépek a ház körül
A gyökérzöldségek termesztése
Az alma termesztése

VÁROSLIGETI SÉTÁK NYUGDIJASOKNAK
Minden hó első csütörtök délutánján 14.30^h-kor
NYUGDIJAS KLUBOKAT LÁTUNK VENDÉGÜL.

Bemutatjuk a Magyar Mezőgazdasági Múzeum épületét – a budapesti
Vajdahunyadvárat. Előzetes igények szerint tárlatvezetést biztosítunk a
Múzeum kiállításain, illetve környezet- és természetvédelmi filmeket veti-
tünk.

Várjuk jelentkezésüket a 412–011-es telefonszámon!

Múzeumi foglalkozások

Előadások – diavetítéssel
Általános és középiskolai szakkörök részére ajánljuk!

A Magyar Mezőgazdasági Múzeum, az Országos Környezet- és Termé-
szetvédelmi Hivatal és az Országos Pedagógiai Intézet közös rendezvé-
nyei. A foglalkozások tematikája a múzeumi kiállításokhoz, a környezet-
és természetvédelmi neveléshez, továbbá a modern mezőgazdaság és a
környezetvédelem kérdéséhez kapcsolódik.

Időpont: szerda 15 óra

Helye: a Múzeum vetítőterme és kiállítási terme

Január 11. MADARAK A TÉLI MADÁRETETŐNÉL

Előadó: Péchy Tamás

Magyar Madártani Egysület

Január 18 és 25. VEGYES ÁLLATPARÁDÉ . . . ÉSZAKI TENGER
ÁLLATAI

Előadó: Bécsy László

az „Állatvilág” c. folyóirat munkatársa

Február 1. és 8. YELLOWSTONE, AZ ELSŐ NEMZETI PARK

Előadó: Dr. Szalay-Marzsó László

a Növényvédelmi Kutató Intézet munkatársa

Február 15. és 22. A SIVATAGOK VILÁGA

Film: A Bir al Ghanam expedíció a Szaharában

Előadó: Major István

Gödöllői Agrártudományi Egyetem

Február 29. AZ ŐSERDŐK ÉLŐVILÁGA

Előadó: Major István

Gödöllői Agrártudományi Egyetem

Március 4. és 14. A NEM VÉDETT TERMÉSZET

Előadó: Dr. Sterbetz István

az Országos Környezet- és Természetvédelmi
Hivatal ny. munkatársa

Március 21. és 28. NEMZETI PARKOK AFRIKÁBAN

Előadó: Kolozsi József

a Növényvédelmi Kutató Intézet munkatársa

Óvodák, napközi otthonok szabadidős programja

A mese világa — színes filmvetítés

KÖRNYEZETISMERETI ÓRA A MÚZEUMBAN

A kiállításainkhoz színes szakfilmet és a tantárgyhoz kapcsolódó oktató és természetvédelmi filmek vetítését tudjuk biztosítani az előre bejelentkező iskolák részére.

SZAKKÖR A MÚZEUMBAN — általános iskolák részére

Környezet- és természetvédelem

Az Országos Pedagógiai Intézet kísérleti szakköre

Helye: A Múzeum kiállítási termei és vetítőterme

Kísérleti és megfigyelési területe a Városliget

A foglalkozásokat **csütörtöki** napon tartjuk, minden második héten.

Az első foglalkozás január 5-én lesz.

A szakköri foglalkozásokat környezetvédelmi táborozás zárja le.

Természetbarát kör

Az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal és a Magyar Mezőgazdasági Múzeum közös szervezésű szakköre.

Időkeretek, időpontok: havonta egy-egy kirándulás szombati napon. január 7., február 4., március 3.

Indulás a Moszkva térről **9 órakor**. A túravezetők a Magyar Mezőgazdasági Múzeum emblémáját viselik és a könyvtárusító pavilonnál várják a résztvevőket. Esős napon a túra helyett a Múzeum vetítőtermében filmvetítéssel programot tartunk.

KÖZÉPISKOLÁSOK RÉSZÉRE AJÁNLOTT PROGRAMUNK

(Kérhető 1 héttel korábban telefonon vagy írásban történő bejelentkezéssel.)

ISMERD MEG A MEZŐGAZDASÁGI MÚZEUMOT!

- Az épület bemutatása
- A kiállítások megtekintése vezetéssel — színes szakfilmek vetítése
- Bepillantás a műhelytitkokba — látogatás a Múzeum preparáló műhelyébe.

Az Országos Pedagógiai Intézet által szervezett programok:

Felkészítő tanfolyam az „Ember és környezete” c. fakultatív általános iskolai környezetvédelmi program tanításához.

Időpont: január 17-én, február 14-én, március 13-án.

Keddi napon 11 órától — 14 óráig

PEDAGÓGUS TOVÁBBKÉPZÉSEK A MÚZEUMBAN

1. Az általános iskolák alsó- és felsőtagozatos szakmai munkaközösségei részére ajánljuk:

- A Múzeum kiállítási anyaga az oktatásban
- A múzeumlátogatás módszere és hatékonysága

Előadó: Rogna Emilia múzeumpedagógus

Magyar Mezőgazdasági Múzeum

- A környezet- és természetvédelmi nevelés tantárgyi vonatkozásai

Előadó: Vízzy Istvánné dr.

Országos Pedagógiai Intézet

2. A Kerületi Igazgatói Munkaközösségek részére ajánljuk

- Ismerd meg a Mezőgazdasági Múzeumot!

Előadó: Sági Pál főosztályvezető

Magyar Mezőgazdasági Múzeum

- Környezetvédelmi nevelési lehetőségek az iskolában

Előadó: Vízzy Istvánné dr.

Országos Pedagógiai Intézet

Filmvetítés és szakvezetés kérhető a nyitvatartás ideje alatt. A jelentkezéseket lehetőleg 3 nappal előbb kérjük a 412–011-es telefonon bejelenteni.

Megjelenik negyedévenként. Felelős kiadó: Dr. Szabó Lóránd.
Főszerkesztő: Dr. Fűr Lajos. Szerkesztő: Udvary Ágnes.
Lektorálta: Sági Pál. Formátum: A/5. Lapengedély száma: III /Ku/
126/1982. Megjelent 700 példányban. ISSN 0230–1075.

Készült: a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium
Információs Központjának Házi Sokszorosító Üzemében

Felelős vezető: Budai János
Budapest, 1983. Törzsszám: 10 /83.

A hátsó borítón Benyovszky István: Behordás pinkafői lovakkal című képe látható.

